

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre... 6 frt. —
Fél évre... 3 „ —
Negyed évre... 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi heti lap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utczán 2256 sz.
KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.

Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. NOVEMBER 29.

48. SZÁM.

Madárhangok.*)

„Beh szép az élet! Hófehér kezek
Lágyan, szelíden simogatnak,
Vályumba tiszta vizet öntenek
S ha szépen kérek, ennem adnak.
Kedvencz vagyok: őket, ha tetszik,
Csókokkal halmoznom szabad;
S eszembe sem jut, hogy lemetszik
Ismét, ha megnő, szárnyamat“

„Beh szép az élet! Aranyos kalit
Az én pompás, fényes lakásom;
Utánzom a kisaszony dalait
S hizom a drága czukorkákön.
Ha kibocsát is a szobába,
Vállára szállok csöndesen,
Vigyázok minden kis szavára
S hogy mit parancsol, azt teszem,“

„Beh szép az élet! Tetszésem szerint
Ásitok én az unalomtól;
A gazdám néha durezás: összeszid;
De énekelni sohasem unszol.
Igaz, hogy nem tart csemegevel,
Nem is gondol sokat velem;
Igy legalább nyugtom van éjjel
Ha a nappalt áthevertem.“

„Beh szép az élet! A tavasznak
Én vagyok első hirdetője;
Czikázó szárnyain dalomnak
Szállok a fényes levegőbe.
Kopottan élek és szerényen
Itt a szabad mezőkön én:
Viharnak van kitéve fészkeim;
De ez a fészkek az enyém.“

Rudnyánszky Gyula.

*) Mutatvány a fiatal tehetséges költő „*Sic vivamus*“
címmel alatti megjelenő költeményeiből, melyekre különöseb-
ben felhívni olvasóink figyelmét fölöslegesnek tartjuk. Ked-
vencz poetája R. olvasóinknak. Szerk.

Aki igazán szeretett.

— Novella. —

Ah! minő unott nekem ez a világ, minő rideg!..
Nincs benne semmi új, semmi változatos, semmi élvezet,
semmi fájdalom!

Nem vagyok sem boldog, sem boldogtalan s ez
öl meg engemet. Szivem üres s mégsem fer bele semmi.
Sem egy parányi öröm, sem egy parányi bán.

Más ember boldog, mert gondjai vannak. Nekem
az sincs. Van öröme, vágya, reménye. Nekem semmi,
semmi sincs. Másnak van szive; szeret, bánkódik, busul.
Nekem szív helyett kő van keblemben, mely nem érez,
nem óhajt semmit, s nem is szenved semmit...

Ah! én nem is vagyok tán ember sem!..

Azt hittem, hogy e falusi magány fogja megadni
azt, mit a nagyvárosok zibbasztó lármaja s a csata
zaja megtagadott: a nyugalmat. Csalódtam. Itt sincs
más élet, mint ott...

Nekem sehol sincs más életem. Unott előttem
minden és egyhangu...

Azt mondták az emberek, hogy szeretnem kell.
Ez az, ami hiányzik szivemből, ez fogja azt betölteni.
De nem bírok szeretni... Pedig láttam angyalokat,
szépeket, mint az ég maga, kiknek egy üdvözítő csók-
jáért más oda adta volna égi üdvösségét... Az én szí-
vem nem mozdult meg s nem dobbant föl hangosab-
ban... Akartam szeretni, kényszeríteni akartam rá
magamat... Hazudtam a szerelmet, de a másik pillan-
tatban undorral fordultam el magamtól, mert ha-
zudtam....

Egyszer szerettem csak életemben, azóta nem
bírok...

Ez egyszer igazán szerettem, de üdvömet, szerel-
memet ti elraboltátok tőlem emberek... Azt mondtátok,
hogy az a szerelem nem méltó hozzám, mert lealacsonyítom
vele nevemet, jó hiremet... Oh neked nagyon igazad van te jó világ!..

Egy s z i n é s z n ő t szerettem...

Mint forr fel vérem erre az emlékre!

Olyan szép volt, mint az isten angyala s olyan jó,
mint az áldás maga. Szegény volt és árva, de volt szive

s ez nekem elég lett volna, hogy boldog legyek . . . Jól emlékszem rá, Marinak hívták; az arcképe ott függ az ágyam fölött. Szerettem igazán és hévvel, bárha még akkor nem tudtam, mennyire szeretem. Soha sem mondtam neki, de éreztem . . . Ez a dolog tinektek nagy szeget ütött a fejetekbe ti jó emberek, drága rokonok, féltettetek, féltettétek magatokat, hogy családunk ős fáját beszennyezem, pedig az a szegény leány többet ért, mint ti valamennyien . . .

Lássátok, mennyire szeretem őt; attól féltetek, hogy utoljára nőül találom venni . . . Istenemre mondom, megtettem volna! . . . De ti telebeszéltétek a fejemet és én ostoba, végre elhittem azt a sok haszontalan beszédet s elhagytam azt a szegény teremtet, akinek most a nevét is áhitattal mondom ki. Ti utálatosak, megöltetek vele, hogy hittem nektek!

Csak akkor tudtam meg, mennyire szeretem, mikor már minden késő volt s nem tehettem többé jóvá a hibát . . . Elmentem katonának, onnan nem volt szabadulás. Az a szegény leány meg is halhatott miattam; egy hangot sem hallottam róla többet. Talán őt is megöltétek, mint engem, ti nyomorultak . . .

Mondjátok meg, miért tettétek ezt velem? Mire számítottatok?

Talán arra, hogy a ti lányaitok valamelyikét akaszátok a nyakamba?

Talán megtettem volna ezt is, de láttam, hogy nektek nincs szívetek; ti nem tudnátok engem szeretni . . .

A gazdag és hatalmas Inezédy Endrét szerették volna tán bennem, de az embert nem. Ah! nem szív kell nektek, hanem kéz, s e kézben egy dúsgazdag vagyon . . . Az az egy szívemért szeretett engem, azt meg elmártátok tőlem . . . Oda adnám most kincseimet mind, adnátok boldogságot helyette s töltenétek be szívebben ezt az űrt, mely most jobban nyom engem, mint Atlas éggömbje!

De jól van! . . . Ha elszakítottatok tőle, az egyetlenről, kivel boldog tudtam volna lenni, nem kell egyikőtök sem. El veletek ti kifestett arczu bábuk, ti szívtelen, kaczer teremtesek, ti számító ördögök . . . Megvetlek benneteket! . . .

Agyam lázas gondolatait halk kopogás zaja riasztá meg. Egy borzas, bajusztalan, ütött-kopott külsejű egyéniség nyitotta meg csendesesen az ajtót. Hóna alatt egy csomó papír, kezében görcsös bot. Mindjárt felismertem, hogy színész.

Alázatos hajlongások közt nyújtott át egy szinlapot.

— Szegény vándor társulatunk érkezett a szomszéd városba, — kérnök nagyságod pártfogását . . .

Leültettem Thalia fáradt vándorát s elkezdtem beszélgetni vele. Bőbeszédű volt az istenadta, elmondta egy félóra alatt egész élettörténetét . . . Mosolyogva adtam kezébe fáradsága jutalmát.

Távozása után szórakozottnan vettem kezembe a szinlapot. „Gauthier Margitot” adják.

Ah Istenem, mennyi édes emléket keltett bennem e lap. E szerep az ő kedves szerepe volt. Mily isteni volt benne, mily élethíven adta a bünbeesett, bukott nőt! Mintha most is látnám. A közönség tapsolt, ujongott, minden szem rajta volt; s én gyűlöltém ezt a közönséget a tapsokért, féltékeny voltam, féltettem őt a közönségtől, pedig neki joga volt őt megtapsolni, kihívni, látni, mert megfizetett érte . . .

Ki játszsa vajjon most e szerepet? . . . A szinlapon Erdélyi Ida név állt. Ismeretlen egyéniség, kinek nevét sohasem hallám . . .

Szórakozottnan akarám félre tenni a szinlapot, midőn azt vevém észre, hogy tulsó oldalára valami írva van. Megfordítám, az egész lap tele volt írva.

Olvasni kezdtem . . .

És olvastam lassan, lassan, s kezem elkezdett reszketni, szívem dobogni, agyam örülten zajlani . . .

Ezek a sorok rólam beszélnek, s nekem beszélnek az utolsó betűig . . .

— — — — —

. . . . „Te megcsaltál engem Endre, s elhagytál hűtlenül. Nem, nem csaltál meg, . . . hisz nem ígértél te nekem semmit, nem mondtad te nekem sohasem, hogy szeretsz. Te nem csaltál meg engem, csak elhagytál, elfeledtél . . . Jól tetted . . . Nem kárhoztalak érte. Mi egymásé úgy sem lehetünk volna sohasem. Te gazdag voltál és hatalmas ember, . . . én szegény színésznő voltam, akit mindenki megvet, mindenki utál. Terád nagyurak leányai mosolyogtak s pompás kastélyok termei fogadtak be; nekem nem volt egyebem, mint szegénységem, becsületesem s piczike szobám, amelyből hiányzott a fény és pompa. Ez a kis szoba, meg ez az árva, szegény leány nem volt neked való . . . Te mégis, ha hozzám jöttél, hányszor mondtad, hogy milyen jól érzed itt magad ebben a kis szobában, az én körömben . . . és én elhittem azt neked s örvendtem. Sokszor nálam töltöd az egész délutánt, elkísértél a játéokra, segítettél munkámban, s te a gazdag és hatalmas ember nem szégyenletted velem az utcán végig menni s karodat nyújtani. Meg is szóltak érte nagyon, de te nem törődted vele; beszélgetted velem tovább . . . És a te beszéded olyan szép volt, olyan boldogító. Nem szóltál te soha olyast, a miért pirulnom kellett volna, mint azt mások tették, s jól tetted hogy nem szóltál, mert akkor szóba sem álltam volna veled többet. Tiszta volt a te szavad, mint a hó, s kedves, mint a pacsirta dala. Ugy szerettem volna örökké halani s mégis óhajtottam, hogy sohase jőj hozzám többet, féltettem jó híredet, úgy is sokat beszéltek már felőled. Magammal nem törődtem semmit; hisz ha olyan ártatlannak tudtak volna is, mint a galambot, mégsem hitték volna el, mert színésznő voltam. Azoknak nagyon rossz a hírük mindenütt. Ezért hát nem sokat adtam a világ nyelvére, amit rólam beszélt, de téged féltettelek. Azért féltettelek, mert ha megtudják azok a nagyuri dámák, akikhez tartozol, talán becsúzták volna

előtted ajtajukat, ha hozzájuk mentél volna látogatóba... Gondolkodtam is sokszor, mikép vessek véget ismeret-ségünknek, — nem magamért, hanem miattad, — de nem találtam rá okot. Te mindig illemes voltál, nem csukhattam be előtted az ajtót. Sokszor szerettem volna ha tettél volna valami rosszat, hogy tulajdaj rajtad, de sohasem tettél. Lehet, hogy aztán az én szívem is megrepedt volna utánad, de azzal nem törődtem volna, egy színésznővel nem törődik senki; hanem a te jó híred nem lett volna megrongálva... Mert én téged nagyon szerettelek. Csak akkor tudtam meg igazán, mennyire szerettelek, mikor elhagytál engem. Igaz, hogy sohasem mondtam neked, hogy szeretlek, s te sem mondtad nekem, hogy szeretsz, de azért tudtam én azt jól. Te is tudhattad... Sohasem fogtad meg kezemet, s nem kérted szerelmemet; én sem kínáltam, de azért mindent tudtunk. Te is, én is. És olyan boldogok voltunk. Utoljára nagyon megszoktalak már; azt gondoltam, hogy ez örökké így fog tartani; az nem is jutott eszembe, hogy el is kell majd válnunk egykor. Pedig gondolhattam volna, mert azt tudtam, hogy mi egymáséi nem lehetünk... Arra is gondoltam már nagy szerelmemben, hogy odadobom magamat neked s elkárhozom... Már ekkor semmi óvatosságom nem volt. Ha szoltál volna, meg is tettem volna, oly nagyon szerettelek. Jó, hogy nem tetted. Most pirulnom kellene önmagam előtt is. Így pedig felemelt homlokokkal merek szemébe nézni mindenkinek. Még neked is, mert arczképed ott függ fölöttem szakadatlanul; megcsókolom egy nap ezerszer. Öt év óta mindennap így teszek pedig tudom, hogy téged sohasem látalak. Nem is akaralak látni; ha hozzám jönnél sem, ismernélek meg. Ki tudja, mivé lettél te azóta, milyen boldog vagy... Az isten mentsen meg attól, hogy lássalak, mert akkor elvesznék örökre. Így még szabad téged szeretnem, habár minden remény, cél nélkül, de szabad. Ha meg látnálak és megtudnám, hogy te már másé vagy, meghalnék... Te nem tudod Endre, mivel kötöttem ugy le szívemet. Azzal a csókkal, melylyel tőlem eltávoztál. Ez volt az első és utolsó, melyet nekem adtál s melyet én neked adtam. Nem is tudom, hogy került ez a dolog, csakhogy megtörtént. Akkor éreztem, hogy ez a csók az én életem, vagy halálom lesz. Halálom lett, mert sohasem látalak többé. Nem tudtam, hova lettél, nem is kérdeztem senkitől. Nyugodtnak tettem magamat, pedig lelkem pedig lelkem háborgottt... Öt év óta ez a csók égeti homlokomat szüntelen.

(Vége köv.)

A nők a műveltség- és jogtörténetben.

(Folytatás.)

VI.

Franciaországban és a többi román népeknél a lovagkor és a nőknek ahhoz viszonya egészen másként fejlődött ki, mint Németországban; ott is uralkodtak ugyan a nők a kereszténység által alapított és bizonyos

mértékben módosult hatalommal, de a német „jambor női tisztelet“ helyett Franciaországban a nők iránti feltétlen udvariasság keletkezett, mely nem tartja ugyan őket játéknak, de célja csupán a hiúság kielégítése. Az udvarias francia hódol ugyan a női szépségnek és csodálja azt, de befolyásra nem juttatja; a kezérség nem lép annyira előtérbe mint Németországban s a nők csak tiszteletben és becsülésben részesülnek. A francia lovagkor történetében nem hiányzanak a bátor lovagi szolgálatok; de azok inkább a hiúság és szellemi élvezet utáni igyekezet kifolyásai s a nők nem is törekedtek tiszteletteljes becsületadó visszavonulás után.

Igen érdekes és jellemző a francia lovagkor fejlődéséről irt munka — „Histoire Jehan de Saintre et Dame des belles cousines.“ Jehan de Saintre apród a király udvarában és „Dame des belles cousines“ a király rokona őt választja szolgálatára s valóságos lovaggá teszi. Igen szépen tanítja meg őt az odaadó szolgálatra, melylyel egy lovag hölgyének tartozik, biztatja a fegyverek különböző nemeiben gyakorlatra és kitüntetésre és a lovagság valóságos kathekizmusát teljesíteti vele. De — bár még csak apród — nem kell sokáig várnia jutalmára és mialatt a királyi asztalnál szolgál, hölgye megbeszélt jelekkel adja tudtára a titkos összejövetel idejét. De hölgye hűtelessé lesz hozzá s viszonyt fűz egy másik ifjuval kit Jehan de Saintre, — lovaggá ültetése után — élet-halálharczra hí és a Dame des belles cousines előtt megöli.

E történet, mely bizonyos tekintetben a francia lovagkor alapját képezi és annak szabályait megerősíti, egészen elüt a német lovagi szokásoktól és Németországban nem történhetett volna meg ilyesmi anélkül, hogy az oktatást adó hölgy általános megvetés tárgyául ne esett volna. Franciaország külsőleg is megmutatta hogy szeret játszani a szerelemmel és lovagi szokásokkal. A francia troubadourok, elütőleg a német vándor dálnokoktól, kik a földi vágyak felett álló nőiség iránti vallásos és ideális hódolatot dicsőítették, — szerelmi dalokat és az érzéki szerelem ömlengéseit énekelték. E dalok régi provençalis alakjukban kétfélék voltak. A „plank“-ok a gyászt és féltékenységet panaszták s jelenték a hódolat visszautasítását vagy másnak adását, — az „albas“ pedig a szerelmesnek adott pásztori órákat — gyakran nagyon indiscret módon — foglalta magában.

A szerelem ugyanezen felfogásából és a lovagkor-nak és nőknek viszonyából keletkezett a Cours d'amour tulajdoképeni beosztása, mely Olaszországban Corti d'amore néven ismétlődött és mely a XV. században, a troubadourok idejében nyilvános és tudományos auctoritás volt. A Cours d'amour-ok a szerelem istenének Amornak voltak jelképileg udvaroncjai, kik a keresztény lovagi szellemtől egészen eltértek. E rend tagjai lovagok és troubadourok voltak, a nők — mint a szerelem istenének képviselői — pedig főnökeik; a rendben mindenféle hivatal volt, kancellár, kamarás, rendfőnök stb. sőt ügyvéd is, kik a szerelmi találkozások minden kérdését megvitatták. A Cours d'amour-ok

üléseiket nyilvánosan, nagy pompával tartották; ezen, — melyek formális ünnepélyes törvényüléseknek is beillettek, — terjesztették fel a szerelmesek szívügyeiket s hozattak ítéleteket. Szerelmi ügyekből szabályokat és ítéleteket vontak le (Regulae amoris et amoris varia judicia), melyek összegyűjtve a nyilvános törvénykönyvet képezték. Auvergne Martial nagy művet adott ki: „Arrets d'amour et parlements d'amour“ czimen mely e kor jogtudósai által egészen komolyan iratott.

Ezen irányban fejlődött a nők állása és jelentősége Franciaországban, de befolyásuk a társadalomra ezáltal legkevésbé sem növekedett. Ha eközben feltűnt is a „szent szolgálat“ eszméje, — mint Jeanne d'Arc megjelenése és ennek rendkívüli következményei — úgy az csupán mulékony, episod volt; az országmentő szűz megjelenésekor már általános volt a hölgyek iránti udvariasság, mely az odaadó és tiszta Sorel Agnesben igen szeretetreméltó képviselőt birt. Azon befolyás, melyet a nők ezen körülmények között a nyilvános társadalmi életre és politikára gyakoroltak az intrika által cselekedték, — nem pedig mint Németországban, a nemes és magasztos tettekre buzdítás által, — s így a családi élet tisztasága és szentsége Franciaországban már a lovagkor előtt eltűnt.

Spanyolországban a mórokali harc ideje alatt a lovagkor ideális szelleme tovább fenmaradt, de később a spanyolok is a francziákat utánozták. A nagy Cid Campeador utáni nemzedék a könnyelmű francia felfogásba süllyedt, habár szerelmi intrikáját bigott hízegés alá rejté is; pedig Cid egyedüli hivatásának a hitetlenek és a király ellenségei elleni harcot tűzte ki s hölgyének a király nejét, Ximenét vallo ta.

Olaszországban az udvariasság, illetőleg a hölgyek iránti tisztelet egy még eszményibb és költőibb játékká lett s ezáltal külsőleg talán még szentebb volt s megvolt ama benső előnye, hogy a nők lovagi tisztelőjüket jobban buzdították a szépművészetekre, de itt is a szerelem volt — szabadon és gondtalanul a házasság és család iránt — a kiindulási pont, mely körül a lovagkor és a női szolgálat forgott. Olaszországban tehát a nők befolyása felett úgy volt, de inkább-inkább csak a művészetek és tudományokra terjedt ki, gyakran nagy és szép tetteket mutatva fel, gyakran azonban igen kártékonyan hatott és a legborzasztóbb katastrophákra vezetett, mert Messalinák és Faustinák később is találkoztak a meleg vérű olaszok között. A lovagkor eltűnése után módosultak ugyan a viszonyok, de alapfeltételeik megmaradtak. Németországban felvirágozván a városok, mindinkább fejlődött a polgárság, ház és család mindinkább nagyobb és jelentékenyebb helyet foglalt el a nyilvános életben és a háziasszonyok gyakorolhatták, rendező, mutató és szellemileg felemelő befolyásukat, bár szűk családi körbe voltak zárva; de mégis mélyen kihatóttak az életre és egész nemzetre, míg a román tartományok női a családból, jobban kihatottak a nyilvánosságba és befolyásuk, — ha gyakran fényesebb volt is — kevésbé tartós és nagyon kártékony hatású volt.

Lovagkorról szólván, tekintsük hazánkat. A magyar lovagkorról keveset mondhatunk s különszervezetű lovagi osztály nyomaira nem is akadunk. A lovaggá avatás nyomára akadunk Zsigmond király idnjéből emlékekben. Lovaggá ugyanis csak nemesek és lovagok fiai lehettek s midőn Zsigmond egy tudóst vett fel a lovagok közé, nagy zugolódás keletkezett, mire így felelt a király: „Nem tudjátok, hogy én egy napon ezret tehetek lovaggá, hanem tudóssá ezer év alatt egyet sem.“*) A magyar nők a benső, tiszta, lágyító erőt meríték a család köréből s ezzel buzdíták lovagjaikat, kik valódi hősként harcoltak. A lovagi erények a kis Erdélyben sokkal inkább ki voltak fejlődve, mint azt a fejedelmek udvari életéből látjuk. Magyarországon a lovagság nem lévén általánosan elterjedve, a lovagi szokások nem is voltak oly általánosak.

(Folyt. köv.)

Őszszel . . .

ehullt már a lomb, az erdők koronája,
Kopott palásttá vált a szép virágszőnyeg;
Nem kaczag a gerle; mélabus danája
Elhangzott a mélyen érző fülmilének.

Üde hajnal-szellő, harmatos virálynak
Ébredés után oly lágy türelek özöje,
Szébb vidékre szállt, hogy ábrándos szerelmét —
Illatos virág közt délthonába szőjje. —

Nézek messze.. messze..! mintha szívárványok
Feküdnének hosszan szép ezüst keretben....
Csillogó pókhálók össze-vissza szöve...
Fuj a szél s a szőnyeg koronként meglebben....

Akár milyen szép, csak gyászos szemfedő az,
Összetört virágok feküsznek alatta,
Mint az én mosolyom, a mely alatt szívem
Virágait régen... régen elhullatta.

Csak a nap mosolyog széles jó kedvében!..
Mosolyogni tud az összetört viráyon!..
Lelkem szállj magasra és tanulj a naptól.
Nevetni a szív, a kedély pusztaságon!....

Lukács Ödön.

A szegény Tivadar.

A „Vie parisienne“ után.

Raffinay vicomte borzasztóan unatkozott. Ámbár, hála a meghosszabbított provizoriumnak, csak egyszerű másodtitkár volt, s reá volt bízva az ügyek minden irányban való vezetése, mégis unatkozott. Ismételve be akarta már zárni az irodát, hogy elmehessen és a „boltot“ sorsára bizza, de mindig elállt e gondolattól. Raffinay már

*) Cantu Caesar XIII. könyv

három sürgönyt fogalmazott, az x...ben kiütközött marhavésről, melyről kormánya immár igen jól volt értesülve; azután irt egy negyediket V. nagy herczeg és a Franciaország közti viszonyokról, melyet azonban diplomatai okokból habozott elküldeni; miről tegyen még jelentést? Szerencsére igen jó fautaülek voltak a követségben, melyekben pompásan alhatni és az absolut nyugalom sem hiányzott egy egész rakás szivar elszívására. A vörös pescétviasz rá nézve forrása volt ártatlan mulatságoknak; a vicomte nagy pescetek csinos kivitelében gyakorolta magát és e tekintetben elismerésre méltó tökélyre vitte; remélte, hogy e különösség gyors előmenetelt fog neki biztosítani.

És reggel, midőn a vicomte még kétségbeesettebben ásítá végig az órákat, mint máskor, asszonyi hangot vélt hallani, mely a követség Cerberusával felelt. Az üzletvivő hevesen csengetett, e pillanatban azonban ruhasuhogás hallatszott és a hang hevesen rohant be a francia követség szentélyébe.

— Uram, oh uram!

A kedves lény, ki e szavakkal köszöntött be, egy fauteuilba vetette magát és zokogott.

Raffinay az „uram“-ra „asszonyom“-mal felelt, hogy magát kijavítva kérdezhesse: „kisasszony“?

— Nem, nem... „asszonyom“... uram!... Csak négy nap óta...

Uj könyzapor.

Raffinay ebből még nem tudta, mely körülménynek köszönheti a nem várt, de kellemes látogatást, — tehát ismételte:

— Csupán négy nap óta?

A helyett azonban, hogy mint remélte, ezzel megnyugtatja, felindulását még fokozá szavaival; megragadta Raffinay kezét, szép arcát beletette és sirva kiáltá:

Ön visszaadja öt nekem uram, ugy-e ön vissza fogja adni? — Oh Tivadar?

És ezután újra sirt.

— Négy napja! Oh Istenem négy napja!

Raffinay szükségesnek találta a helyzetet, mely nevetségessé válhatott volna, megmagyaráztatni. A csinos nőt — mert valóban csinos volt, mint egy angyal, — a pamlaghoz vezette, komoly arcot csinált és beszélni kezdett:

— Megbocsásson nagysád, de nem vagyok tisztában e dologgal. Minek köszönhetem e szerencsét?

— Öt elzárták uram, a szörnyek elzárták!

Felkelt, mintha a szörnyeket piczi kezével akarná üstöküknél fogva megragadni; de a fiatal diplomata nagy komolysága ismét leülésre bírta.

— És most kérem mondja meg, hogy kit zártak be?

Öt, Tivadaromat, férjemet, oh! szegény kedves férjemet!

— Tehát férjét zárták be, és mi okból?

Egész szöözön támadt.

— Igen uram, bezárták öt, angyalomat... menyegzői utunkon. Oh, ha szegény mama ezt tudná! Ó... ő... hamis pénzt! Oh az a straszburgi bankár, az a tolvaj, az a tigris! Ez az ember adta neki a pénzt! Ismerjük is mi

ennek a csúf országnak a pénzét? És négyezer frankot váltott be. A vasutól vitték el szegény férjemet, drága jó Tivadaromat, — bizonyosan börtönbe vetették. Nem gondolja, hogy agyonlövök? Oh én akkor meghalok! Tivadar mondta, hogy ide jöjjenek. Ó oly hidegvérű! Oh Tivadar! Oh Jacob! És csak négy napja. Adja vissza férjemet. Oh akkor én önt olyan nagyon fogom szeretni!

Raffinay pillanatra megőrizte olympusi nyugalmát.

— Mily bájos! — gondolta. — Mily esztelen, arczán az a két gödröcske! Aztán egész komolyan mondá:

— Jacob Tivadar. Amint szavaiból kivettem.

Fejével intett, hogy ugy van.

Raffinay monoleja kis zörejjel esett az asztalkára. Komolyan folytató:

— A dolog nagyon komoly!

— Nagyon komoly... ah!

Pillanatig habozott, hogy elájuljon-e, vagy idegrohamot kapjon, de aztán ismét zokogott.

— Asszonyom, nem kétkem, hogy férje ártatlan; de be kell azt bizonyítani; sürgönyözni kell Franciaországba, tudakozni s ez eltart három-négy napig, egy hétig!

— Egy hétig? Egy hétig ne lássam Tivadart, soha! Inkább megosztom fogságát, inkább!

— Az lehetetlen asszonyom; kegyed a követség védelme alatt marad.

Raffinay kevélyen emelte fel fejét, gondolta, hogy ő maga a követ.

Jacob asszony nem sirt többet, mi által sokkal szebbé lett.

Raffinay vicomte pedig konstata, hogy többé nem unja magát.

— Asszonyom, a rendőrfőnökhöz kell mennünk.

Csak most kezdte a szép nő megnézni a vicomteot; félt tőle; azt kérdezte magától, hogy Tivadar megengedné-e egy ily fiatal emberrel mennie. De férje fogságának tudata megadta a bátorságot.

— Készen vagyok uram!

— Megengedi nagysád, hogy kocsiórt küldjek, nincs veszíteni való idő.

— Kocsim alatt áll.

— Akkor szolgálatára állok.

A kocsiiban ismét sirni kezdett a fiatal asszony, Raffinay igyekezett megnyugtatni.

— Kegyed nagyon is komolyan veszi a dolgot; a dolog csupán kellemetlen, unalmas és gyötrelmes. Nehány napig legyen türelemmel, és férje ismét szabad lesz. Addig szolgálatára állok és ha bármiben segíthetem, örülni fogok. Hígyje el!

— Köszönöm uram; de gondolja, még csak négy napja, hogy megesküdtünk. Oh! ha ezt tudtam volna!

— Hígyjen régi tapasztalatomnak asszonyom, ha tíz éve volnának már házások, e néhány napi válás nem esnék oly borzasztóan!

Jacob Tivadarné másodszor fordítá szomorú arcát a vicomte felé; ez a fiatal ember, ki „régii tapasztalatairól“ beszélt, furcsának tünt fel előtte; nem tudta, hogy a diplomata urak mind olyan anyagból akarnak gyurva

lenni, habár csak két évig ülnek is a követségben; egyszerűen megkérdezte:

— Hány éves ön uram?

— Asszonyom, huszonkilenc éves vagyok.

— Lám, lám! Tivadar is ép oly idős; csakhogy ő szőke.

Ennek örvendett a diplomata, mert ő barna volt.

— Nagysád, a kellő helyen vagyunk.

— Félek.

(Vége köv.)

Hamis játék.

Elbeszélés.

Irtá: Hackländer F. W.

(Folytatás.)

Könnyedén s kissé elkomolyodva hajtotta meg szép fejét a fiatal orvos előtt, mialatt azonban egy percig sem tartó figyelmesen vizsgáló tekintetet vetett reá, aztán szép, finom keblének könnyed emelkedését láttatta, midőn a fiatal orvos, ragyogó tekintettel szemlélvén őt, kiáltá: „Mily szerencse rám nézve, kisasszony, mily váratlan szerencse, amiért is végtelenül hálás vagyok barátom iránt! Csak egy párszor hallottam kegyedet, sajnos kevés időm van a színház látogatására, de mindannyiszor kincs gyanát őriztem keblemben amaz élvezet emlékét.

„Bravó, fiu!” kiáltott vidáman a báró, „pompásan debutiroztál, mint valami lelkesült kritikus!”

„Legutóljára mint Margitot láttam,” folytatta a fiatal ember föllelkesülve, mialatt a hölgy lesütött szemmel csaknem zavarodottan állott előtte „őszintén szólván,” folytatta, mialatt szabadon emelte fel nyílt és becsületes tekintetét „csak kíváncsiságból mentem oda s csaknem kedvetlen érzéssel, mert nem képzelhettem magamnak, hogy egy éneklő Faust, meg egy Mephisto oly szépen összerimelhetnének, de oly csodásan meghatva éreztem magamat, úgy hogy amaz estét, különösen most, legkellemesebb színházi emlékeimhez számítom.”

„A harmadik felvonás — nemde? vélekedett Werkheim báró a fejnek gyors felvetésével.

A hölgy újra kémlelte arcát gyors tekintetével s midőn felemelt ragyogó szemeit láttatá, finom szája szögletén hamis mosoly cikázott, aztán megnyitotta ajkait s csodásan csengő és szivekig ható hangon énekelt:

„szeretlek —
oly bensőleg!”

hogy csakhamar azután egy ide épen nem tartozó pompás trillázás után, mely kedves kaczagással végződött, gyorsan megforduljon s pajkos gyermek gyanánt tánczoljon végig a salonon,

„Oh a hamis!” kiáltott Werkheim báró elragadtatva s elfogni sietett őt, mi azonban nem akart egyhamar sikerülni, mert a fiatal orvos háta mögött keresett menedéket? miután a másik gyors fordulattal meg akarta fogni, kisiklott kezei közül, mialatt kis kezeivel Düring vállaira támaszkodott, hogy azután csakha mar-

könnyed meghajtással álljon meg a két ur előtt s aztán a zongorához menjen, hol batiszkendőjét ragadta meg ajkára szorította.

Werkheim tetszőleg nézte, nyugton örült nyájas boldogságának s ez ép oly kevéssé került ki Düring éles vizsgáló tekintetét, minthogy barátja itt nagyon is ismerősen, csaknem otthoniasan viselte magát. Hisz minden teketoria nélkül járt-kelt, benézett egy mellékszobába, egy asztalkához is lépett, hol egy szép majolica-csészében látogató jegyek és papirosok hevertek, hogy nemcsak az utóbbiakat vegye kezébe, hanem feltört leveleket is elolvassa.

„Hát hol van tulajdonképen a mama?” kérdezte aztán feltekintve.

„Mint jó házi asszony a piacon, — arról már egyszer le nem beszélhető.”

„E rekkenő zivataros időben meg kellene azt neki tiltani — nemde, Otto?”

„Hisz azt sem tudom, kiről van szó.”

„Camilla mamája meglehetősen erővel telyes, igen élénk, congestiókra könnyen hajló s most ime, a déli hőségben a piacon futkároz, hogy egy pár garassal olcsóbban vásárolja be a spárgát.”

„Oh nem, ez tulzás, csak azért megy oda, mivel gyöngyörködik a szép zöltség és a virágok festői halmazában.

„Mindegy, de ily hőségben otthon kellene maradnia s azért kegyed orvosával kell beszélnem; igaz —“ szakította félbe egyszerre a beszédet, mint olyas valaki, a kinek valami elfeledt dolog jut az eszébe, „hisz tulajdonkép ez volt főképen az, amiért idevezettelek derék orvosom. E fiatal hölgy és derék mamájának orvososa, Spitter tanár — természetesen ismered, nyugalomba helyezte magát, az az csak otthon fogadja a kegyelt beteget. De ez nem mindenkinek van kedvére; miért is tanácsoltam Camilla kisasszonynak, hogy más gyóntatót válasszon a mama számára s téged ajánlatalak erre.”

„Mindenesetre csak a mama számára,” mondá a fiatal hölgy, figyelmesen szemlélvén ujjainak szép körmeit, „mert nem remélem, hogy egyhamar arra lennék kényszerítve, hogy használjam az ön barátságos tanácsát.”

Doktor Düring köszönve hajtotta meg magát, anélkül, hogy fölfoghatta volna az ő tekintetét, mert mélyen lesütötte szeme pilláit s mielőtt ezeket felemelte volna, gyorsan félre fordult s arcát a pompás ibolya bokréta mögé rejté.

„De most allons mon cher” mondá Werkheim, miután egy pillantást vetett az órára, „ideje már, hogy ne fogadjon minket bosszus képpel monsieur Drouet. Ugyanis meghívtam egy kis ebédre ezt a fiatal gyögművészt az itt elvállalt kötelezettségek foglálója fejében.”

(Folyt. köv.)

Mikor a függöny legördül.

Színházi tanulmányok.

Összegukkerezte: Suhogó.

Persze holmi laikus ember azon boldog családokban ringatja magát, hogy mikor Foltényi ugrási gyakorlatai, vagy Szabó Bandi rögtönzése után legördül a függöny, a jámbor publikumnak nincs egyéb teendője, mint Bánkbán költője, s a kortina felsejére pingált, ma már rendes „szinjátszók“ ábrázatainak hagyult vonásaiban gyönyörködni.

Hát hiszen az is mulatság. Az a jámbor kispéresi sessiósz gazda, ki oly illedelmesen helyezte az ünneplő kalapot az ünneplő nadrág térdére, igazán jóízű képpel bámulja azoknak a régi jó komédiásoknak szelid ábrázatát, s hiszi szörnyen a mellette hegyeskedő bakának, hogy azok mind megannyi híres hadvezérek arczképei, az az ifjasszony pedig köztük maga Dobó Katicza, az egri hős asszony, ki oly pogányul megpörkölte régen, talán már nem is ebben a században — a muszkát. Siet is Ambrus gazda továbbítani a hallottakat gömbölyü életepárjának, ki igen szívesen hallaná, ha a kis Ambruska nem nyafogna az ölében. Pedig már kétszer traktálta meg a lelket, megszoftatván locó, nagy gyönyörűségére a hátamegett pislogó borbélykánditatus szivecskéjének, melyet épen most igyekszik 5 db. havannával lekötelezni egy 65 fontos Dulcinea.

De hát Kis-Péres nem Debreczen. Ki egy esztendőben egyszer szokott ellátogatni „a magyar fiuk boszniai hős tetteinek“ megbámulására, az érdektelenül szemlélheti az ember-quodlibetet, mely áll férfiből, asszonyból, gyermekből, párfumból, divatból, kacsintásból, valamiből és semmiből (már t. i. a valami és semmi patikai értelmé szerint). A színházba csak kóstolónak járó publikum csak félig élvezheti a színház gyönyöreit. Csak azt látja, a mit a színpadon játszának, a publikum által scenirozott komédia nem tűnik fel felületes tekintete előtt. Pedig hát az is előadás.

A publikum a szünet alatt játszik, a lélek-buvár buvárkodik. Tanulmányozza azt a beszé-

det, melyet kifejez a szem, az ajk, a kéz, a zseb-kendő, a legyező, a kebelre illesztett csokor, a homlok derüje. Végig hordja vizsga tekintetét az ismerősökön, a színház törzs-vendégein, kikkel soha sem beszélt, de a kiket olyan jól ismer. Talál mindenütt a páholytól a karzatig.

Igen, a karzaton is. Ott mindjárt szélről harmadik, egy dadogó képű pereczes inas oldalán szerénykedve, az a busulásnak indult ábrázatu leányzó, vasárnapi törzsvendég. Minden vasárnap ott láttam, mióta szabóm a páholy veres szinezetét próbálgatja eltüntetni nadrágaim térdeiről. Nem marad el soha. Ismerem, ő is ismer. Olyan barátságosan pislogat rám, mintha nem csupán egyszer lett volna „szerencsém“ hozzá a fonatos soron, hol ezen szavakkal rontott az ismeret-ségnek:

— Édes kegyed gyakran jár színházba.

-- Minden este. És nagysád?

— Csak vasárnap. Oh! csak vasárnap, sóhajtott mélabusan. Hétköznapokon mosogatni kell.

Szegény! hogy játszik bele a prosai mosogatás költői szívének magaratos világába. Pedig milyen művészetpártoló! Nem csupán maga járja a karzaton, hanem kedvesének is eléje szabott regulája, hogy vele színházba kell járni. Ez pedig nem kevés haszon, ha meggondolom, hogy havonként új és új arczokat látok háta megett morzsolni a sült gesztenyét, világos jelül annak, hogy költői szíve hódol a poetica licentiának.

Alig két ölnyire ül tőle egy ripacsos lovag, kömiveslegény. Szintén törzsvendég s valóságos nagy dob. Olyanokat éljenez, mint egy Uchatius ágyu. Ő a karzat tetszésének főkormányzója. Leesendesíteni nem lehet. S ha néha pizszveget az alsó régió, olyan gunyoros képpel ereszti neki bölény-bika hangját, hogy a lapos guta környékezi a csendes műbarátot. Hiába, élvezni szokta a 20 kros szabadságot. Valószínűleg úgy gondolkodik, mint az egyszeri zsidó, ki azzal főzte le a fesztítő színészt:

— Mit? még maga herczeg? Ha én 20 krt fizetek a karzaton, magának muszáj én előttem deklamálni.

Az emeleti zártzártnak is megvannak ismerősei, kik mellett el szokott surranni a sanda tekintet, mely inkább nézi a felső páholyokat, hol ritkán van más publikum, mint az ingyenesek. Színészek és ujságírók. Hja, hajdan jó világ volt itt. Holmi rengeteg üstökű kritikusok, s nagyra törő operette-énekesnők segítették egymás törekvéseit, s játszottak négy kézzel egy kézre. De most más világ van. Ujságíróink nagy része házias ember, tehát elvesztek a világra nézve. A nőtlenekre nézve pedig eléggé visszatartó ok azon gyakran látható spektakulum, mely ékesen szólván ábrázolja azt, hogy miként lehet egész felvonás alatt némely felső páholyból a földszintre némán beszélni.

Az első emeleti páholyok bérelt helyek. Minden arcz ösmerős, s előre tudja az ember, hogy melyik páholyba ki fog szünet alatt fellátogatni. Oh! ez a színház nagy áruló. Elárulja a titokban szótt regényeket.

Első nap a gukker-látogatás, második nap közeledés, harmadik nap köszönés, negyedik nap bizalmas mosoly, ötödik nap látogatás, hatodik nap hosszabb látogatás, hetedik nap nagyon hosszú látogatás, s egy esomó nap mulva — kiábrándulás.

Igenis történik, de hát mi nem történik mai napság? az is megtörténik, hogy némely fiatal asszony minden szünetet a páholy háttérben tölt el, szeméit lesüti, nem fogad senkit, nem mosolyog senkire, sőt még nem is köszön. Olyan ártatlan, mint egy hideglelés varju. Pedig hát! . . . De mit lát? Hát nem szabad egy fiatal asszonynak egy művész iránt lelkesülni, annak koszorut löketni, virágcsokrot kötni? No bizony. A művészetnek nincsen neme.

A támlás székek a gavallérok székei, különösen a végein s mellette. Ifju jogász urak, leendő jogtudósok és miniszterek, kereskedőarszlánok, öreg ifju legények szeretnek úgy szélen legyeskedni. A közelben eső hölgyek nem unják magukat. Pedig vannak ott igen szép hölgyek.

De mindeniknél szebb a jobb oldalon az a gyönyörű fiatal asszony. Ajka olyan piros, mint a rubin, s soha bájosabb, kedvesebb mosoly nem szellemitett még úgy át arczot, mint az övét. Nemcsak szép az, de magasztos is. Arczán nemcsak a test, de a lélek szépsége is ül. Ez arcz szellemet fejez ki, és meleg kedélyt. Homlokán

ott ül az a gloria, melyet egyik kedves barátom hajdan a feleségem homlokára akart disputálni, egy általam aláírt váltó-kezességért — cserében.

Férje kitünő prókátor, de nem valami gyönygye a férfiaknak. Hideg, mint a szibériai hó, s önző, mint egy férj. Ennek szép felesége van. A bájos asszonyka titkos imádói nem is igen mernek gyilkos pillantásai miatt kibontakozni a néma sohajok rejtett berekéből, egyedül egy barna magas fiatal ember merészkedik szunyogként repülni a gyertyaláng körül. Én nem esodálok. Ő e bájos asszony belső világának analogiája. Mindketten egyért rajongnak: a szellemiért. Hogy ezen hosszszas eszmecserekből táplálkozó szellemi rokonság mire vezet? azt én nem tudom. A férfi arczán látom a nyugtalanságot, s azt a reszketegséget, mely elnyomott érzelmek vészes jelensége.

Ő ugyan az ellenkezőt vitatja, de hát az ember mindig akkor disputál legerősebben, hogy ő józan, mikor be van rugva. Különben az ödolga. Boldoggá lenni mindenkinek joga van.

Hát nem boldogságra törekszik-e az egész világ? Nem boldogságra törekszenek-e azok az alsó zártzártnak körül ólalkodó „hódító Vilmosok“ és „nagy Frigyesek,“ kik alig várják az előadás végét, hogy a zártzártnakbe huzódott kardalnoknői személyzet némely virágszála felett kiterpeszthessek az esernyőt, mikor eső esik. A lovagiasság régi magyar erény.

De nini! Ugyan mit vizsgál az éber rendőség szemfüles közege a támlás székből, hiszen már perczek óta szemléli a karzati közönséget. Kérdjük meg!

— Mi a patvart csinál ön?

— A karzaton levő eseléséget.

— Mi a szösznek?

— Hát tudja ön, hogy én vagyok a eselédek generalisa. Itt most megjegyzem magamnak, hogy ki a rossz eseléd. A melyik eseléd színházba jár, annak katonája van, a kinek katonája van, az a katonának lop, a ki lop az rossz eseléd, ergó a ki itt van, az rossz eseléd. Érti már ön?

— Megértettem.

S siettem vissza páholyomba. Azaz, meg sem mozdultam biz én páholyomból. Nem szoktam soha. Csendesesen ülök, mint egy kitömött ürge. Ezt az egész históriát sem én láttam, csak úgy hallottam elbeszélni. Tehát nem is igaz.

Debreczeni színház.

(D.) Nov. 20-án **A bálvány** s nem **Bálvány** (Jó lenne már egy kis helyesírást tanulni!) színmű 4 felv. Irta Crisafulli. Irodalmi értékű, bár sok helyen értetlen darab, melynek különösen kimagasló jellemei D'Árgeles Andrea (Törökné) s Therigny Reginald (Mándoky). Andrea hercegnő, mint sejthető, mert nem bizonyos, öreg férjnek a felesége, ki még sohasem szeretett s mint látszik, le is mondott erről öreg férje oldalán, bár sorsával teljesen ki van békülve. Reginald (nem tudni ki?) meglátja s beleszeret egy középkorbeli lovag minden szenvedélyességével s határozottságával; ezt Andreának is tudtul adja, de az visszautasítja s távozásra kéri. Reginald nem megy, hanem kétségbeesésében a tivornyákban keres kárpótlást, sőt Dambyt (Foltényi) meg is sérti csupán azért, hogy ez vele élet-halál párbajt vívjon s megölje. E végzetes lépéstől Andrea szerelme megmenti. Boldogok lesznek két idealistikusan szerető szív boldogságával. Boldogságuk nem sokáig tart; Reginald előbbi könnyelmű életéből származott adósságait nem képes fizetni s Andrea minden ajánlata, rimánkodása dacára is Oroszországba megy. Egy év után — bár mindkettő számos levelet irt, melyeket Noridoff (Lovász) egytől egyig visszatartott — Reginald azt híven, hogy Andrea már elfeledte, megnősül. A házassági szerződés már alá van írva s a készületek megtéve az esküvőre, midőn Andrea váratlanul megérkezik, szívébe gyilkolt márt s Reginald elájul (vagy meghal?).

Törökné Andreát oly kitünően alakítá mindvégig, amint azt egy igazi művésznő csak alakítani képes. Nem akarunk a dicséretre bocsátkozni, csupán köszönetet mondunk neki ez este gyönyöréért. Mándokyról semmi újat sem mondhatunk; szokott ügyességével játszott s mindenesetre segítségére volt a mi Töröknéknek az est sikerében. Szatmáry Á. (Formerose) bájos Hymen volt s megmutatta, hogy drámai művekben is teljesen otthon érzi magát; szerepét jól tudta s könnyedén, humorral játszott, ami nélkül talán el se tudna lenni. Még Benedekét (Montnac) említjük meg, ki ügyes és képzett tagja a társulatnak s különösen szalonszerepekben helyes felfogással s jó kivittel alakít.

A hét előadásai közül leginkább s egyedül ez magaslott ki s kik jelen voltak, mindenesetre teljes meglepéssel távoztak élvezvén a valódi művészetet is.

Közönség kevés.

Általában e társulat hasonlíthatlanul tulszárnyalja, a tavalyit s nagyobb pártolást érdemelne.

Nov. 23-án **Dinorah**. Regényes vig opera 3 felv. Irták Barriere és Carré. Fordította Csepreghy Lajos. Zenéjét szerzé Mayerbeer.

A czimszerepet Mándokyné adta a lehető legjobb sikerrel. Van éneklésében valami kedvesség, mi rögtön megnyeri számára a nézők vagyis hall-

gatók szívét és... kezét. Hoel Traversz volt s hogy szépen énekelt, bizonyítják a méltán megérdemelt tapsok, melyekben sohasem fukar a közönség, ha a kedvenczenének kell adnia. Hasonlót mondunk Corretinre (Fekete) is, kinek igen szép csengő hangja van s ki e mellett ügyesen is játszik. A többi szerep Kocsis Irma, Nyilvay Irma, Ruszt és Török kezében voltak.

Közönség türethető.

Nov. 24-én **Egy huszárkáplár Bécsben**. Legújabb életkép dalokkal 5 felv. Irta Kosta Károly. Fordította Huszár Imre.

Mulatságos vasárnapi darab, melynek tárgyát czíme is eléggé sejteti. Nagy segítségére volt a két Szatmáry, Nyilvay Irma, Zöldyné, Szabó Bandi, Sarkadi, Lauerné stb.

A szépszámu közönség jól mulatott.

Nov. 25-én. Ugyanaz.

Nov. 26-án **A Fourchambault család**. Színmű 5 felv. Irta Augier Emil. Fordított Fáy J. Béla.

Ez megint olyan darab volt, melyet nem mindennapi hírek előztek meg s melynek előadatását már ez okból is sokan kíváncsian várták. Így voltunk mi is vele. Most már láttuk s véleményünk ez: Tárnya, illetőleg meséje (mely lapunk 45. számában terjedelmesen közölve is volt) nem új. Egy kereskedő-ház pazarlása, bukása s megmentése éppen a francziáknál van legtöbb-ször földolgozva s valóban annyira elcsépelet tárgy már, hogy újabb földolgozásra valami meglepőbb vagy szokatlanabb invenczió nélkül absolute háládatlan. Augier érezte azt s ezért hozta bele mintegy az egész főmotívumául Fourchambault (Szatmáry Árpád) ifjúkori vét-két. S ez az, mi a darabot némileg az ujság színével hinti be s mi különös érdeket kölcsönöz a régi tárgynak; ennek köszönheti hatását is, mely, ha nem is éppen olyan rendkívüli, mint azt némely fővárosi és helybeli lap előre hirdette, tagadhatlanul van. Főérdeme azonban mégsem ez, hanem világos intencziói (mert több van!) s jellemeinek ügyes kivitele. Sikerülten van benne rajzolva különösen Fourchambaultné (Lászné) e rang-kórságban szenvedő, hiu, pazarló asszony, ki csupán azért ment férjhez, hogy önállóságra vergődjék s korlátlanabban élhessen káros eredményű, szeszélyes szenvedélyeinek; ki férjének nem felesége s gyermekeinek nem anyja, hanem annál oktalanabb zászlóvivője a mai kor semmik után kapkodó, üres eszméinek; ki nemcsak, hogy tönkreteszi anyagilag s ezzel együtt erkölcsileg családját, de azon a végveszélyben segíteni sem akar; ki — mert sohasem volt hajlandósága megtanulni mindama erényeket, melyek a nőt valódi nővé teszik — a legtisztább jellemet is gyanusítani képes s nem átkodik saját oktalanságaiért másoknak tenni szemrehányásokat. Nagyon természetes, hogy mindeme lelki tulajdonoknak külső megjelenései: az affektáló büszkeség, a szép lélek színlelése, a gúny, a nagylelkű játzsása s végre a kénytelenség járma alatt, a tettető önértet s még a megadásban is a követelő fejesség.

Ezeket kellett ez este visszaadnia, illetőleg alakba öntenie Lászy nének, mi, hogy nem kis mesterség, magától értetődik. Látszott is játékan bizonyos erőltettség, mit azonban — tekintetbevéve szerepének sokoldalúságát — éppen nem tartunk elegendőnek arra, hogy elismerésünket tőle megvonjuk. Nem hiszszük mindazáltal, hogy ne érezze ő is még szükségét szerepe bővebb átértésének és tanulmányozásának.

Sikerült, bár szintén nem új a darabban Leopold, fia (Benedek), e csélesap, nagyvilági gavallér, ki egy este 50 aranyat is elkártyáz anélkül, hogy ezért legkisebb szemrehányást is tenne magának; nemcsak a legkomolyabban udvarol a hölgyeknek s köztük Letellier Marie-nek (Törökné), de derűre-borura ígéreteket tesz nekik anélkül, hogy azokat beváltani eszeágában is volna; veszületett elve: élni a jelen gyönyöreinek tekintet nélkül multa és jövőre. Egyszóval hű típusa korunk gondatlan, jellemtelen, könnyelmű ifjainak. Természetes mindezekből, hogy külső megjelenése fesztelen, könnyed, mindenben ott honos mindig az üres és nyegle henczegés alakjában. Benedek helyesen fogta fel s adta vissza mind e jelleget, de fesztelenségén mégis volt valami feszélyesség s néhol, különösen monológjaiban, bizonyos, ugynevezett színészi pathos, mely ártalmára volt a közönség illuziójának. Egyébiránt ez olyan hiba, melyet ilyen igyekező és tehetséges fiatal színésznél, mint Benedek, rövid gyakorlat is teljesen kicsiszoland.

Bernard (Mándoky) a darab egyik legfőbb alakja s a cselekvény szála, mondhatni az ő kezében összpontosulnak. Ő komoly férfiú, ki anyját (Foltényiné) rendkívül szereti daczára annak, hogy az ő vétke miatt — mely vétkeknek létét köszöni — hiszi magát kizárva lenni a társadalomból s egyáltalán az emberek szívéből. Nem is érintkezik senkivel a Fourchambault családot kivéve (hogy miért éppen ezzel? nem vehető ki világosan), melylyel gondatlan pazarlásaiért, a család fő gyöngeségeért s különösen fiáért, ki a náluk lakó Letellier Marienek — rokonszenve tárgyának — nyakra-főre udvarol: egyáltalán nem rokonszenvezik, sőt akárhányszor haragjának egész tüzével ki is kel ellene; mikor azonban a család végveszélye tudomására jön s anyja Fourchambault-ot atyjának nevezi: megtörik s anyja felhívására a család megmentéséhez lát; üzlettársává válik Fourchambault-nak (anélkül, hogy ez kiletéről tudomással birna); Fourchambaultné esztelen pazarlásainak — meggyőző erkölcsi preszsiója segítségével — határt szab, szóval a családnak valódi mentő anyjala lesz. Letellier Marie sorsa iránt a legbensőbb érdeklődéssel, atyai jószággal viseltetik, sőt szereti is őt, bár erről önmaga sem mer tudomással birni. Mikor a dolog arra kerül, hogy Mariet becsületbevágó rágalmak folytán a család gyanúsításokkal illeti s ez — tisztasága s méltósága érzetében — a családot rögtön elhagyja: méltóságának egész latbavetésével megparancsolja — bár ezzel saját szívét teszi örökre tönkre — Leopoldnak, hogy most már azt a nőt, ki egyedül őerte kénytelen a megalázást tűrni, nejjé tegye. Marie örül, mert

ez által becsülete ismét igazi fényében ragyog, de Leopoldot visszautasítja. Ő is szereti Bernardot, de később róla örökre lemondani, semmint ezt neki tudomására juttatni. Tudomására juttatja tehát Leopold, ki időközben bátyja erkölcsi ráhatása folytán, jó utra tért. Egy-másé lesznek.

Látható tehát, hogy Bernard az egész darabon keresztül a legmegrázóbb lelkiállapotokon megy át, a legnemesebb tetteket viszi véghez s mintegy arra van hivatva, hogy erkölcsi fenségével az egész környezetet beragyogja s lebilincselje. Egyesül jellemében a komoly férfiaság minden erénye, a leggyöngédebb anyai szeretet, az erkölcsi rosz haragos gyűlölete, a legnemesebb részvét, néma, de leglángolóbb szerelem. s mindezen, mint a bánatosan szálló tömjénfüst a templom levegőjén, a mindenről lemondás fájó, mindazáltal megnyugvó érzete szövődik át s vonja be az egész jellemet azzal a megragadó erkölcsi dicsfényvel, melyet a megadás fenségének nevezhetünk. Mindezeket aztán hűen visszatükrözni, nem kis feladat. Érezhető is volt a hiány Mándoky alakításában, mi — úgy hiszszük — leginkább abban keresendő, hogy jellemébe oly szint is vegyített mely nem volt odavaló; értjük ez alatt a komorságot, mondhatni zordságot, mely absolute hiányzik Bernard jelleméből. Igaz, hogy ezek s a férfias komolyság között nem nagy a különbség, de mindazáltal van azért ezt összezavarni nem szabad, különben czélunkkal ellenkező hatást érünk el.

E komorság okozta pl. azt, hogy egyénisége — a helyett, hogy tiszteletteljes hódolatot, s bizonyos csodálattal párosult vonzódást ébresztett volna maga iránt a nézőben — azt tisztelettel ugyan, de bizonyos félelemmel párosult lisztelettel tölté el anélkül, hogy melegebb érdeklődését felkötötte volna; egyébiránt ez alakításában sokkal kevésbé lépett előtérbe egyénisége mint eddig bármelyik szerepében s mint örömmel tapasztaltuk, figyelmeztetésünk is használt, mert erősebb lélegzetet már csak itt-ott vett — s a mondatokat és szavakat helyes hangsúlylyal ejtette, nem mint eddig; akadtak ugyan most is pathetikusabb ürességei, de ezeket csakis a figyelmeőbb szemlélő vehette észre.

Letellier Marie (Törökné) emelkedett gondolkozású, hivatását értő nő, kit a ferde irányú társadalom s árvasága eléggé megtanítottak a helyes gondolkodásra; ki tudja, mit kell adnia a himpellérek haszontalan fecsegéseire s ki — ha becsületét csak föltevésével is megsértik — elég erős arra, hogy számüzzze magától még azokat is kik eddig gondviselői voltak s ki aztán igazán, a legmélyebb szerelemmel szeret. Ez alakot Törökné a mellett, hogy igen szép kreolnó volt, régi melegségével adta, bár nem minden ízében átérzeve; neki azonban annyi rutinirtsága van már, hogy ilyesmit megengedhető külsőségekkel is könnyen észrevehetlenné tesz. Általában szépen, odaadással játszott s csak erősebbé tevő a publikum elismerését az ő Töröknéje iránt.

Blanche (Mészáros Ilka) kitűnő mintaképe

volt a mai nevelésü hölgyecskéknek, kik helytelen társadalmi fogalmokkal bíró anyjuk hatása alatt állanak, mozognak mint a betanult bábuk, mindent tesznek, csak azt nem, mi egy leánynak kötelessége s minden megfontolás nélkül odaigérik kezüket annak, akit a mamuska önzése számukra kijelölt s kik végre — szerencsésükre még elég jókor ábrándulnak ki. S mindezt Mészáros Ilka a lehető legkitünőbbben adta, gyermek naivsággal, ártatlan pajzánsággal, romlatlan szívvel, egyszóval: mindazzal, mi összevonva e szóval: kedvesség fejezhető ki. Társulatunk e jeles tagja napról napra jobban meghódítja a közönséget, mely sokkal okosabban tenne, ha ama tapsokkal, melyeket néha — s elég helytelenül — csak megszokásból parazol egyesekre, őt tisztelné meg. Nem hiszszük, hogy mainap — a fővárost sem véve ki — a magyar Tháliának jelesebb naiv színésznője legyen mint Mészáros Ilka.

Az öreg Fourclambault (Szatmáry Árpád) a megtestesült jóság és szelidség, ki, bár jóelőre látja, hogy gazdag neje pazarlásai az örvénybe sodorják, nem bír elég erővel ennek útjába állani. Helyesen gondolkodik — ez összes férfiúi érdeme. Szatmáry Á. bensőséggel játszotta s megmutatta, hogy mindenre a legjobb sikerrel alkalmazható. Részvételt vettük tudomásul, hogy a 4. felvonásban roszul lett s többé meg sem jelenhetett.

Foltényiné Bernardnét érzelemmel s elismerésre méltóan adta. Most is bebizonyította, hogy a régi gárda jó tagja.

Báró Rastiboulois, e mindennapi iparlovag, nem Foltényinek való.

Az előadás általában sikerült volt s máskor is szívesen megnézzük.

A darabról még annyit, hogy bár kitünően festett jellemek vannak benne, kevés újat ad s egyáltalán nem oly rendkívüli és nagyszerű, mint ezt a legtöbb budapesti lap kürtöli. Mint társadalmi iránydarab mindenesetre az elsők között áll.

Nov. 27-én **A másoló.** Dramolette 1 felv. Irta Meilhac. Fordította Ábrányi Emil.

Csattanós kis darab, mely különösen kezdő színészek első fölléptére (Pernet, a másoló) ajánlható. Igen szépen játszott benne Mándoky (Pernet,) és Törökne (Juliette) kiket háromszor is kihívtak. Ezt követte: **Reggel négy órakor.** Vigjáték 1 felv. Irták (!): Girard és Delacour. Szintén jóizű kis vigjáték, melyben Lászy mutatta meg, hogy, sokkal tehetségesebb színész, mint gyér szereplései után gondolnák némelyek. Szeretnők tudni, mért nem találkozunk vele gyakrabban, mikor mindnyájan szívesen látnók?

Alföldy táncmester k o z á k t á n c z a ügyes volt; nem volt azonban az a Markovics Rózáé, ki okosabban tesz, ha többé be nem mutatja táncművészetét. Mindezeket aztán bezárta **A varázshegedű,** operette Offenbachtól Szerdahelyi fordításában, melyben Tra-

versz, Kocsis Irma és Nyilvay Irma szép énekei érdemeltek tapsokat.

Mult számunkban Ferenczy érdekében szólaltunk fel, kiről azt hallottuk, hogy beteg; mint a lapokban tett nyilatkozataiból kitünik, nem volt az; ezen csak örülni tudunk már a színházi igazgatóság reputációja érdekében is.

„Szatmáry Árpád rekedt“ *)

A színlapirónak: Egyszer már figyelmeztettük a helyesírásra; most ezt még egyszer teszszük s ha ez sem használ, közelebb helyesírási leczkét tartunk önnek.

H I R E K

az irodalom, művészet és közművelődés teréről.

— **Légrády testvérek** kiadásában már az 1879. évre szóló csinos kis arany metszetű pénztárcza-naptár (ára 20 kr.) s a közhasznú zsebnaptár (ára 24 kr.) megjelentek és kiadóhivatalukban megrendelhetők.

— **„Képzőművészeti Szemle“** czim alatt közelebb új vállalat indul meg. E hézagpótló közlőnyt, melynek létesítését egyes körökben évek óta tervezték, Prém József, a képzőművészeti társulat másod-titkára fogja szerkeszteni. Az előfizetési felhívást a közreműködő összes írók és művészek névsorával a kiadó-hivatal néhány nap mulva küldi szét; a mutatványszám december közepén jelen meg.

— **„Mezei virágok“** czimű költeményfüzérre Kelfy György előfizetést hirdet és igéri, hogy a nyomdai költségek után fönmaradó haszon fele a Boszniában elesett honfiak nyomorban levő családjaik részére fordítatik; mire nézve a „Zalai Közlöny“ szerkesztősége garantiát vállal s annak idején a befolyó összegekről nyilvános beszámolást ad; de hogy e szép cél dugába ne dőljön, kéri az előfizetési díjakat folyó évi december 31-ig a „Zalai Közlöny“ szerkesztőségéhez Nagy-Kaniszára küldeni.

Gyűjtőknek 8 előfizető után egy tiszteletpéldány adatik. A kötet vers előfizetési ára 1 frt.

— A **„Bereg“** czimű hetilap Beregszászot Janka Sándor szerkesztése alatt újra ismét megindul. Előfizetési ára egy évre csak 4 frt, évnegyedenként pedig 1 frt o. é.

— **„Nyárlevelek“** (költemények) jelennek meg Boruth Elemértől. A kritika költőről eddig megjelent költeményei után kedvezőleg ítélte. A költemény-kötet — melynek tartalmát költői elbeszélések, leiró, humorisztikus és népies dalok teszik, 17—18 nyomtatott ívből álland s előfizetési ára két forint. Az előfizetés beküldésének véghatárideje december hó 20-ika.

A gyűjtő-ívek a pénzzel együtt szerző czimére, Sátoralja Ujhelybe küldendők, egyes megrendelések pedig postautalvánnyal.

*) Mondá a mai színlap. Hát azt mikor írja, hogy náthás? **) Szerk.

**) Majd, ha náthás lesz! Reforens.

— **Csataképek** az orosz-török háborúból — című munkára Mócs Zsigmond a „Pesti Napló“ volt harezteri tudósítója előfizetési iveket bocsátott ki. A „Csataképek“ előfizetési ára füzve 1 frt; diszes anyametszetű angol-kötésben 2 frt. Az előfizetési pénzek illetve alairási ivek legkésőbb május hó 15-ig, a szerző nevére Budapest (Belváros Lövész-utca 4. szám) küldendők.

— **Sic Vivamus!** Irta Rudnyánszky Gyula. Szeretni az emberekben a jót, a szépben az istenséget, az eszmékben az örökkévalóságot: e vágy száműzött engem a nagy világ zajából, a bűnök, tévedések, rossz indulatok ködös levegőjéből az illatos virágok közé. Szerelem, gondatlanság, ifjúság álmai képezik küzdelmeimet, vágyaimat.

És e küzdelmek, ez álmok viszhangzanak dalaimban, melyeket „Sic vivamus!“ címmel kiadni szándékozom. — Így jellemzi Rudnyánszky Gyula magát mint költőt és dalait, melyeknek 10 nyomtatott ivre terjedő köteté csinosan kiállítva 1879. évi január 1-én fog megjelenni; előfizetési vagy megrendelési ára füzve 1 frt, diszkötésben 2 frt, mely összeg szerzőhöz, Nyitrára a példányok száma végett tájékoztató okáért mielőbb beküldendő.

— Gyűjtők 5 előfizető után egy ingyen-példányt kapnak.

Lukács Ödön, kitől mai számunk egy hangulatban teljes költeményt hoz, „Vegyes költeményeire“ szintén előfizetési iveket bocsátott ki. A 10—12 ivre terjedő kötet előfizetési ára: színes papírba füzve 1 frt 20 kr. Vászonn keménykötéssel 1 frt 50 kr. Diszkötésben 2 frt. Az előfizetési pénzek legkésőbb folyó évi decz. 15-éig szerzőhöz Nyíregyházára küldendők. A költemények az 1879-ik év márczius 15-én fognak sajtó alól kikerülni s az előfizetőknek postai úton megküldetni.

Helyi tárogató.

— **A debreczeni irodalmi és művészeti kör** alaptökéjének megteremtésére f. é. decz 6-án a város-háza nagy tanácstermében, melyet a polgármester ur, kir tanácsos a közművelődési cél iránti tekintetből természetesen minden díj nélkül enged át, — fényes hangverseny fog rendeztetni. A műsorozatot emeli Liedl nevű külföldön is elismert hegedű művésznek s általában Debreczen város néhány jeles műkedvelőjének és művésznének közreműködése. Föl most Debreczen város és vidékének műértő és pártoló férfi és hölgy közönsége, mindenki járuljon áldozatával a füstölgő oltárhoz, hogy a fölélesztett nemes láng magasabbra és magasabbra törhessen és fényeskedhessen !!!

— **Jogász-bál-ügy.** Miután a joghallgatók ezidei bálbizottsága az 1879-ik január 10-én a városi színház helyiségében tartandó jótékonycélu tánczvigalmuk ügyében működését deczember 1-én megkezdi, tudatom a n. é. közönséggel, miszerint a páholyok és zártzések előjegyzetésére a hivatalos óra nazonkint d. u. 3—4 óráig tartatik meg. — A bálbizottság irodája egyháztér 811. sz. Előjegyzetési árak: családi páholy 7 frt, alsó páholy 6 frt, középpáholy 5 frt, másodemeleti páholy 4 frt. — Minden

páholyba menő egyénnek 2 frtos személy (belépti) jeggyel keli ellátva lenni Alsó zártzék első sorban 2 frt, másodikban 1 frt 50 kr., a hátsóbbakban 1 frt. Emeleti zártzék első sorban 1 frt, a hátsóbb sorokban 50 kr. Debreczen, 1878. nov. 82. László Gyula biz. jegyző.

— **Molnár György** a f. é. nov. 27-én megejtett követválasztáson Debreczen város III. választókerületének országgyűlési képviselőjévé 26 szótöbbséggel megválasztott miskolci lakos dr. Boldogh Albert ellenében. A szabadelvű pártban e fölött nagy az öröm. Mindkét párt higgadt és érett politikai magatartást tanúsított. A szabadelvűek, miután az új képviselő átvette a mandatumot, a városház nagy tanácstermében — a városi polgármester skir. tan. Simonffy I. tapintatos fölszólítására — ki megéljeneztetett — eloszlottak. Ugyanez történt a „Király vendéglője“ előtt csoportosult függetlenségiek részéről is, kik Körner főkapitány fölszólítására hagyták oda főhadiszállásukat.

— **A debreczeni irodalmi és művészeti kör** aláírásíveit — mint értesülünk — már szétküldték. Bár adná a magyarok istene, hogy városunknak minden szépért, jóért és nemesért fönnen lelkesedni tudó hölgyei megemlékezvén a költő intő szózatáról: Magyar hölgynek születél, stb. — ép annyi ügybuzgalommal karolnák föl a debreczeni irodalmi és művészeti kör ügyét, mint azt tesz sok más humanistikus korszerű kérdéssel. De mint értesülünk hölgyeink azon csoportja, kik minden nemesb ügynek itt nálunk zászlóvivői szoktak lenni, már is megígérték, hogy a létesítendő kör számára minél több tagot fognak toborzani. Tegyen így minden lelkes hölgy városunkban és a siker — a miénk lesz! Az irodalmi és művészeti kör aztán a városi szinügynek is nagyobb lendületet adhat és a városi szinügy-egylettel karöltve, sok olyat megtehet, a mi eddig — fájdalom — csak jámbor ohajtás volt! Debreczen lelkes hölgyközönsége, kezetekbe adatott a szent ügy zászlója! vigyétek diadalra!

— **Az ujonczok** — mintegy hatszázán — tegnap délután 2 órakor távoztak városunkból ezredökhöz és pedig az I. zászlóalj Stitárba, a II. Vinkovceba, a III. Pozsegára. Ugyancsak a fiukkal együtt indultak el az ezredhez áthelyezett tiszték is u. m. Hann kapitány s Zeiller s Radeczky debreczeni születésű főhadnagyok. A gondviselés vezérelje őket!

TARTALOM: 1 Madár hangok. (költ.) Rudnyánszky Gyula. — 2. Aki igazán szeretett. (Novella.) V. Sárffy Ignác. — 3. A nők a műveltség és jogtörténetben. Scossa Dezső. — 4. Összel. (költ.) Lukács Ödön. — 5. A szegény Tivadar. . . . . 6. Hamis játék. Hackländer. ford. Aradi József. — 7. Tárca: Mikor a függöny legördül. (Színházi tanulmányok.) Összegukkerezte: Suhogó. — 8. Színházi szemle. — 9. Hírek az irodalom, művészet és közművelődés teréről. — 10. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Sakkталány. Betűталány. Számrejtvény. — Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői üzenet. Vegyes. Kiadói üzenet.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6	frt.
Fél évre	3	frt.
Negyed évre	1	frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapesten és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapesten és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

Deczember.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orszag naptár	Izraeliták naptára	NAP		HOLD	
					kel. o. p.	nyug. o. p.	kel. o. p.	nyug. o. p.
30 Szombat	András apostol	Endre	18 Plátó	4 Sab. Vaj.	7 27 4	10	este	este
1 Vasárn.	Eligius, Nat.	Natália	19 Abadiás	5 (könyv. meg.)	7 28 4	10		1150
2 Hétfő	Bibiána, Rómus	Bibiána	20 Gregor	6 Bőjt. Jerem.	7 29 4	9 0	37	regg.
3 Kedd	Xav. Ferencz	Atala	21 B. assz. avat.	7 Herod. hal.	7 30 4	9 0	52 0	56
4 Szerda	Borbála szüz	Borbála	22 Philemon	8	7 31 4	9 1	8 2	1
5 Csütört.	Sabbás apát	Pelin	23 Amphilok	9	7 32 4	9 1	28 3	7
6 Péntek	Miklós püspök	Miklós	24 Katalin	10	7 34 4	8 1	45 4	11

SAKKTALÁNY.

G. K.-tól.

(Lóugrás szerént megfejtendő.)

		so	her-	a	szé		
		lá	pen	ha	va		
bérczi	Es	nem	-doz	nem	Soha	-pen	rök
toz	va,	szik			fény-	hul-	kölni
-la	ni	va,			ép-	Ö-	-nyel
Szikla	-la	ni!	han	gá	zeng	dő	-la
	Öröm	len	itt-	Tün-	ni,	su-	
	Rózsa	mes	roz	got	azé-	ni	
ni!	Su-	de	-gen,	ven	örö	visz	sza,
ró-	Kelle	len			vissz	fön-	mel
gár	szen	zsa,			zengni	Csak	sza
va,	van!	s har	-lag	közt vi-	Óh!be	mind	-ni
		rul	hár	nem	len-		
		igy	mat	*Csill	hogy		

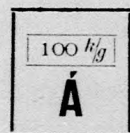
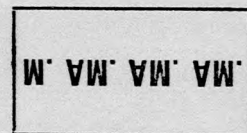
SZÁMREJTVÉNY.

- 9, 10, 11, 12, 6, 10 Sok szép ifju hölgy van olyan,
A ki bírja e nevet.
6, 4, 11 S vajmi kevés hely van, hol ez
Ne dis zitse kertedet.
11, 10, 5, 6, 10 Hogyha jó e kis gavallér
Örömmel nyit a virág.
8, 7, 6, 7, 9 De kevés van ilyen igaz,
Olyan roszt most a világ
Van-e hölgy, ki ne epedne

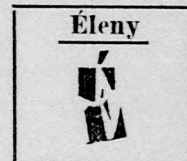
- 2, 3, 4, 5 Iysn lenni, mondd nekem?
S én nem vágyom azt elérni,
6, 7, 8, 7, 2 Hogy így mondják életem.
Igy neveznek hölgy, koszoru
1, 8, 13 Ha ékíti homlokod,
S ha ebből is nagyon sok van
5, 4, 9, 3 Panaszkodni nincs okod.
1-13. Ő is azok közül való
Ki sok szívet hódított,
S mégis, — boldog nem lehetett
Mert szeretni nem tudott.

Megfejtési határidő decz. 6-dika.

Betű-talányok.

et ész rö rö
et ész rö rö
et ész rö rö
et ész

A „Délbáb“ 46-ik számában közlött sakk-talány érteménye a következő:

Sose gondolj már én velem,
Nem fáj érted az én fejem;
Ha egyszer elfelejtettél,
Hozzám hidegebbé lettél.
Rólam egészen is tégy le,
Menj új szeretőd ölébe;
Vesztedet meg nem siratom,
Tested lelked neki hagyom!

A számrejtvény pedig: „A szerelem mindent pótol, a szerelmet nem pótolja semmi!“ — Helyesen a következő t. előfizetőink fejtették meg:

Friedland Berta, Kálnoki Matild, Buday Vilma, Kőrösy József, Spuller János, Feszt Kálmán, Kis

Erzsike, Német Jolán, Hevessy Ernő, Ember Imre, Fenyves Katalin, König Mari, Firmkranz Evelin, Kövesdy Pál, Mrozék Berta, Nagy István, Erdélyi Gyula, Hahn Róza.

A szerkesztő üzenetei.

V. S. Felső-Dabas. Köszönet; várom.

E. I. L. Arad. A jövő számban. Legyen ismét mielőbb szerencsém.

Gyöngyike. Fogadja kézszorításomat.

K. Ferencz. „A gondolatok“ nem fognak kimaradni.

N. F. Helyben. Mások is szívesen veszek öntől ilyest, de egyebet is várnék.

R. Gy. Nyitra. Mért nem küldte az előfizetési felhívásokat 400 péld. melléklés végett?

„Egy ifju a nagyvárosban.“ Jön alkalmilag.

S. I. Budapest. A küldeményt meg nem kezdhettem, mert hosszú és nem végezhetném be e negyedben, azért majd csak újévre, addig is kérem a másikat — az épen jó volna — és újévig bevégezhetnök; — ha küldi, a jövő számban elkezdem. Levél megy.

B. A. N.-Károly. Mielőbb.

Vidéki levél.

Ungvár, 1878. nov. 19.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Felsőleges királynénk névnapját egyszerű, de kedves ünnepélyvel ülték meg itt a gr. szer. catholikusok. — Hü nyilatkozványa volt ez ünnepély, azon hódoló alattvalói tiszteletnek és szeretetnek, melylyel e nép felsőleges királyunk családjá iránt viseltetik. — Már korán reggel mozsárdörgések hirdették a nap örömet; tricolor nemzeti lobogónk „fuvalmi szárnyakon“ lengett a püspöki lakról és a papnövelde ős, büszke ormairól — mintegy sugdosva a repülő szellőnek: „vidd, vidd el országszerte a hirt, hogy nagy- és örömnappunk van ma; mondd, hogy áldja, a Kárpátoktól az Adriáig minden kebel az ég Urát, hogy oly nemes lelket rendelt trónunkra, „ki mintegy őrszeráf viraszt fölöttünk“; kinél gazdag, szegény egyaránt nyer beocsátást; ki önkezével önti az irt a vérző sebekre...

A püspöki székesegyházban a nap fényéhez méltóan, isteni tisztelet tartatott. A püspök gyengélkedő levén, le nem jöhetett, nagys. Firczák Gyula, a munkácsi egyházmegye egyik legnemesebb lelkü kanonoka — fungált. — Jelen voltak: valamennyi kanonok teljes ornatusban; — a városi gr. cath. értelmiség tekintélyes része és több tanintézet növendéke — egy szívvel és lélekkel kérve áldást a Magasságbelitől szeretett királynénkra.

Az istenitisztelet folyama alatt a mozsarak alkalomszerűleg dörögtek; t. i. midőn felsőleges királyunkért és családjáért zengett a hálaének. — Megvallva őszintén, hogy nincs egyház, mely többször foglalná imáiba a királyt, mint épen ez. Az isteni tisztelet végével, a papnöveldei énekkar lelkesülten zengte az „éltesse őt“, mely forró kívánat lezajlása alatt, mely örömmel távo-

zott el minden jelen volt. — Rajtam is, ki szintén jelen valék, egy titkos érzélem vett erőt, mely azon meggyőződésre érlelődött bennem, hogy alaptalan a vád, mit a rágalom szór a békés nép szemébe; mert gyermeki szeretettel szereti ez királyát és bazáját; és e szeretet mélyen szívébe van gyökerezve, — mit onnét nagy nehezen s csak a szív sérelmével — irthatna ki a gonosz törekvés. — Bátran mondom: hü testvére e nép a magyarnak és mint őseinkkel száz veszélyben együtt küzdve győzedelmeskedtek: úgy most is kész életét és vérért áldozatul hozni.)*

Suhogó № 2.

V e g y e s.

Igazságszeretet. Egyszer arra akarták IV. Henriket rábeszélteni, miszerint valamely irat szerkesztőjét, ki a király gyengéit erősen megrögtta, büntesse meg. De hogy, úgy mond a király, „miért szomorítanék meg egy becsületes embert, a ki igazat mondott?“

— **Széchenyiről.** Széchenyi döblingi magányában igen sokat olvasott. Minden új könyv vagy röpirat, mely egy művelt férfit érdekelhetett, kézi könyvtárában feltalálható volt. — Szórakozásul sakkot szokott játszani s játékok közben a csákányán magyar népdalokat fujt. Ha a honi ügyek fölött kezdett beszédet, a nemes hazafi minden másról megfeledkezett. — Bizonyos este több barátját estebédre hívta magához. A vendégek együtt voltak s az étkeknek 4 órákor fel kellett volna találatniok; ekkor a gróf agyában felvillant egy gondolat, barátjának egyikét a mellékszobába intette s ezzel egy magyar kérdés fölött élénk társalgást kezdett.

Már hetet ütött az óra, és a gróf még sem gondolt az ebédre; ekkor barátjainak egyike kinyitotta az ajtót s ily szavakat intézett Széchenyihez:

— Édes grófom, köztünk egy oly vitakérdés támadt, melyet csak ön intézhet el.

— Ah és az? — kérde Széchenyi feszülten.

— A vita kérdése: vajjon ön minket enni, vagy éhezni hívott-e meg?

Széchenyi nevetve kért bocsánatot s barátjait az asztalhoz kísérte.

— **Egy leány, ki bölcsész.** Hallottuk már többször, hogy lányok a tudományos pályára szánják magukat s doktorok lesznek; de hogy nő a bölcsész-tudori diplomára áhitozzék, az valóságos természeti ritkaság. S ime, egy bécsi lány: Druskovics Helén, e hó 9-én nyerte el ezt az oklevelet Zürichben, hol két órán keresztül censeálták. A kisasszony a legmélyebb bölcsészeti kérdésekre a legnagyobb könnyűséggel felelt s pereg ajkáról a görög szó. A tudós profeszszorok el vannak ragadtatva a fiatal nő tudományossága által s kiállíták neki a doktori diplomát.

— **Gonosz félreértés.** Jelenet egy vasuti állomáson: Egy mérges arcú öreg asszonyság kihajol a kupéablakon és lekiált a vezetőnkre:

— Hallja conduktor, szabad ebben a kupéban dohányozni?

*) Örömmel szolgál elhinni; fogadja a magyar fel-föld a magyar alföld testvéri üdvözlését!

— Ha azon uraknak ott benn nincs kifogásuk elene — felel a vezetnök szolgálatkészen — akkor az aszszonyság bátran pipázhatik.

— **Őszinteség.** A nevelő: Igazán, kis Rózám, szégyenelje magát; mikor én annyi idős voltam mint kegyed, már ugy tudtam olvasni, mint a hogy most tudok.

— A kis Róza: (sírva) Igen ám, de ugy-e a nénit más tanította?

— **Naiv felelet.** A kis fiu: „Miért teszed el minden bábudat oly gondosan a fiókba Mari?“

— Mari: Jók lesznek majd gyermekeimnek.

— A kis fiu: De ha nem lesznek gyermekeid?“

— Mari: „Akkor jók lesznek unokáimnak!“

— **Bók.** Egy már éltes színésznő valamely darabban a szendét nagy sikerrel adta, másnap egy társaságban igen magasztalták őt ezért. Ő szerényen szólt: Hogy e szerepet jól adhassa valaki, annak fiatalnak és szépnek kell lennie.

Egy ifju uracs, ki neki igen hizelgőt akart mondani, fölkiálta:

Oh az nem szükséges. Nagysád művészileg adta e szerepet, holott maga annak épen ellenkezője.

— **Egy párisi gyermek.** Egy vidéki atyafi, hogy Párisban élő uri rokonságának kedveskedjék, küld nekik egy elevenen elfogott nyulat, mely pompás sültnek ígérkezett. A nyul a konyhába kerül s itt meglátja a három éves kis urfi. — Ki aztán alig tud megválni a félnék kedves állatkától. — Csakhamar azonban viszik a kis fiut öltözni, alig várja hogy vége legyen az öltözesnek és siet rögtön a nyulacskához. Hanem a nyulacska már a serpenyőben fedő alatt állott és sült; — és csak bőre függött egy szegen. Ezt látva rohan a kis fiu a szobába s így kiált be: „Mama! Mama! a nyulacska sétálni ment és itthon hagyta — paletotját!“

— **Az ajándék tyuk.** Biharmegye egyik tisztviselőjéhez beállit egy ügyes-bajos ember, hóna alatt egy tyukkal. A tisztviselő emberét kihallgatva, látta hogy nincs igaza, s így a tyuk vaczogtatása daczára is elutasította perével. De gondolva, hogy mégis megtréfálja a tyukos embert, nevetve utána kiált: „Atyafi! hát álljon meg; hogy leszünk a tyukkal?“ „Hogy-hogy“ — kérdi az atyafi. — „Hát — ugymond a tisztviselő — azt csak itt hagyja kigyelmed.“ „Nem lehet — válaszolt az atyafi — mert kölcsön kértem.“ „Hát mért hozta ide a tyukot atyámfia?“ mire ez válaszolá: „Csak azért, mert ugy halottam, ha látnak az embernél valamit, szivesebben állanak vele szóba.“ — Általánosán kitört jó kedv mellett — miután az ottlevők által is adománynyal láttatott el, utnak indult hazafelé; magával vivén a kölcsönzött tyukot.

— **A falaknak is vannak füleik,** mondják már régóta s sajnosan tapasztalták ezt azok az osztrák felsőházi delegátusok, kik multkor Budapesten Thurn-Taxis hg. lakásán az „Európa“-ban tanácskozársra gyűltek össze — a legszigorúbb titoktartás mellett. — Egy élelmes bécsi zsurnalisztának épen ama szobba mellett volt lakása s a vékony közfalon minden szót áthallott, sőt az egyes szónokok hangját is megismerhette, s természetesen nem

volt sietősebb dolga, mint az egész titkos gyűlés folyamatát megsürgönyözni lapjának, megnevezve minden szónokot — egynek kivételével, kinek hangját nem ismerte s ki „egy szónok“ gyanánt szerepel. Másnap aztán természetesen nagy álmélkodás volt az oszták urak közt, s régi tapasztalásból tudván, hogy nem sokat bizhatnak egymás titoktartásában, erősen is gyanakodtak egymásra, míg végre a vizsgálat kiderítette, hogy az „Európa“ falai mily alkalmasak zsurnalisztikai czélokra.

— **Bálkártya, mint 1000 frtos bankjegy.** Mult napokban beállitott a Budapesti egy zálogközvetítő intézetbe két fiatal nő, hogy egy arany gyűrűt váltssanak ki s e czélből Bleyer Mór üzlettulajdonosnak egy 1000 forintos bankjegyet adtak át, melyet az fölváltani nem tudván, a szomszédüzletbe szaladt vele, hol azonban nagy bámulatára felvilágosították, hogy az nem bankjegy, hanem egy kereskedői betegségélyző egylet bálkártyája. Az eset feljelentetvén, a bankjegyet rendőri kezekbe teték le, a hölgyeket pedig kérdőre vonták.

A petárda. A minisztere!nöki palota előtt történt robbanásról a fővárosi rendőrségnél már egy konstabler, ki a várban foglalt el éjjeli őrállomást, a következőket jelenté: A mult éjjel 1/4 11-kor a szük sikátoron a várbeli színház és a minisztere!nöki palota között, a hol a minisztere!nöki palotából a színházba vezető fedett folyosó van, nagymérvű robbanási dőrej hallatszott, a mely által előidézett nyomás folytán a József főherczeg palotájában levő kapus, ki a dörrenés színhelyével szemben állt, a földre vetetett s a minisztere!nöki palotának sok ablaka megrepedt. A dőrej oly nagy volt, hogy a vár alatti utcákban is hallották. — A dőrejre katonai őrzőjárat vonult ki. A rögtön tett nyomozások folytán a minisztere!nöki palota falánál vastag fekete papírsüveget találtak, mely technikusok állítása szerint, dynamittal volt megtöltve. A gaztettet még nem derítették ki. A minisztere!nöknél a dörrenés alkalmával gr. Andrassy és több delegatus volt estélyen. Az esti postával változtatott irással [kapott a „Hon“, egy „Orsini“ aláírással ellátott fenyegető levelet, hogy ezen merénylet ismétlődni fog. Különben, mint érdekes kuriosumot megemlitjük még, hogy a „Post“ távirata szerint a belga király s más hatalmasságok is kaptak névtelen leveleket, hogy merénylet készül ellenük.

— **Az iskolai takarékpénztárak haszna.** A budapesti keresk. akadémiában F. K. tanulónak 3 és fél év óta 70 frt. 10 krra gyűlt föl megtakarított pénze, melyet a fiu most kikért, mert atyja butorait adótartozás miatt lefoglalták és eladni akarták. A pénzt a takarékpénztárból kiadták a fiunak, ki ily módon megmenthette szülei ingóságait.

Kiadói üzenet.

— Felkérjük t. vidéki előfizetőinket, hogy az elmúlt és a f. évnegyedre vonatkozó előfizetési pénzeket mielőbb kiadó-hivatalunkhoz beküldeni sziveskedjenek.